נה: ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הל"ג:
סג ב מיי' פ"ג מהלכות אישות הל"א טוש"ע אה"ע סימן לז סעיף א:
סד ג מיי' פ"א מהלכות יבום הל"ו טוש"ע אה"ע סימן קסז סעיף ד:
סה ד מיי' פ"ג מהלכות איסורי ביאה הל"ב:
סו ה מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הל"ג:
סז ו מיי' פ"ו מהלכות תרומות הלכה ג:
ז [מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל' ו טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' ט]:
סח ח מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הל"ג:
סט ט י מיי' פ"א מהל' יבום הלט"ו [ופ"ה הל' יח] סמג עשין נג טור שו"ע אה"ע סימן קסז סעיף א:
ע כ מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הל"ג:
עא ל מיי' פ"ח מהלכות תרומות הלכה א והלכה יא:
עב מ מיי' פ"ד מהלכות איסורי מזבח הל"ג:
עג נ מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הל"ו:
עד ס מיי' שם הל"ג [טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' ט]:
עה ע מיי' פ"ב מהלכות עכו"ם הל"ז סמג לאוין טו:

◆

מדסיפא תקלה וקלון רישא תקלה בלא קלון והיכי דמי עובד כוכבים הבא על הבהמה לא סיפא תקלה וקלון רישא הא קמ"ל דאפילו קלון בלא תקלה נמי מיחייבי והיכי דמי ישראל הבא על הבהמה בשוגג וכדבעי רב המנונא דבעי רב המנונא ישראל הבא על הבהמה בשוגג מהו [א]תקלה וקלון בעינן והכא קלון איכא תקלה ליכא או דילמא קלון אע"פ שאין תקלה אמר רב יוסף תא שמע [א][ב]בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה [ג]ואם בא עליה יבם קנאה [ד]וחייבין עליה משום אשת איש [ה]ומטמאה את בועלה לטמא משכב תחתון כעליון [ו]ניסת לכהן אוכלת בתרומה [ז]בא עליה אחד מן הפסולים פסלה מן הכהונה [ח]ואם בא עליה אחד מכל העריות האמורות בתורה מומתין על ידה והיא פטורה אחד מכל עריות ואפילו בהמה והא הכא דקלון איכא תקלה ליכא וקתני מומתין על ידה כיון דמזידה היא תקלה נמי איכא ורחמנא הוא דחס עלה דידה חס אבהמה לא חס אמר רבא ת"ש [ב]בן [ט]תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו קנאה [י]ואינו נותן גט עד שיגדיל [כ]ומטמא כנדה לטמא משכב תחתון כעליון [ל]פוסל ואינו מאכיל [מ]ופוסל את הבהמה מעל גבי המזבח [נ]ונסקלת ע"י [ס]ואם בא על אחת מכל העריות האמורות בתורה מומתים על ידו והא הכא קלון איכא תקלה ליכא וקתני נסקלת על ידו כיון דמזיד הוא תקלה נמי איכא ורחמנא הוא דחס עילויה עליה דידיה חס רחמנא אבהמה לא חס רחמנא תא שמע [ג]דבר אחר שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל פלוני על ידה מאי לאו מדסיפא תקלה וקלון רישא קלון בלא תקלה והיכי דמי ישראל הבא על הבהמה בשוגג לא סיפא תקלה וקלון רישא תקלה בלא קלון והיכי דמי עובד כוכבים הבא על הבהמה וכדבעו מיניה מרב ששת: **מתני'** [ע]המגדף אינו חייב עד שיפרש השם א"ר יהושע בן קרחה

בכל

וחייבין עליה משום א"א. פ"ה אם קיבל אביה קדושין וקשה מסיפא שמעי' לה דתני בא עליה אחד מכל עריות דדייקינן מינה אפילו בהמה ועוד בפ"ק דקידושין (דף י. ושם) דבעו למיפשט דביאה אירוסין עושה ולא נשואין עושה מדקתני מתקדשת בביאה ובתר הכי קתני נשאת וממאי דילמא נשאת אקדושי כסף קאי כמו וחייבים עליה משום א"א וי"ל דכולה אקידושי ביאה דרישא קאי ומשום בא עליה יבם קנאה איצטריכא ליה דלא תימא קנאה מדרבנן כמו בן תשע דסיפא דלא קני מדאורייתא אלא כמאמר בעלמא כדאיתא בשילהי האשה רבה (יבמות דף נו.) ומיהו קשה דלקמן בפ' בן סורר (דף סט.) דייק מהכא דהולכין בדיני נפשות אחר הרוב מדקתני וחייבין עליה משום א"א וממאי דילמא איילונית היא ולדעתא דהכי לא קדיש הא אפילו הראשון אדעתא דהכי קדיש ה"מ למיפרך אמאי חייבין דאיילונית לאו בת יבום היא ומיבום לא פריך דהל"ל דאדעתא דהכי לא מייבם וי"ל דנקט אדעתא דהכי לא קדיש משום דפריך עלה גם מסיפא דבא עליה אחד מכל עריות ומאן דמשני וחייבין עליה בקרבן לא אסיק אדעתיה מסיפא ובתר הכי פריך ומשני דקבליה עילויה מכל מקום ההוא דא"א כדשנינן חייבין עליה בקרבן א"נ דקבל עליה היכא ולא ראשון דאם תמצא איילונית תתקדש לו מ"מ בביאתו וריב"א פירש דנקט דחייבים עליה משום אשת איש וה"ה לכל עריות כדי לאשמועינן מחמת סיפא אפילו בהמה דמסיפא גרידא לא הוה שמעינן בהמה דהוה אמרינן גבי בהמה לא חשיב ביאתו ביאה תדע דגבי בן ט' דקתני ואם בא על אחת מכל עריות אפ"ה קתני בהמה בהדיא ופוסל את הבהמה ונסקלת על ידו וניחא לפירושו דלא קתני גבי קטנה ופוסלת את הבהמה ונסקלת על ידה(י): **נשאת** לכהן. אבל פחותה מבת ג' לא אכלה אע"ג דליכא למיחש לדעולא ולא למתפיון דהא נישאת כיון דלאו בת ביאה היא חוזרת לבית אביה ולא בדיק לה ועוד דכיון דנשאת אמתקדשת בביאה קאי כדאמר בפ"ק דקידושין (דף י.) אם כן פחות מבת ג' דקידושי ביאה דידה לאו קידושי נישואין נמי לא מהני: **ואינו** מאכיל. פי' בקונט' אם היה כהן ובא עליה לשם קידושין אינו מאכיל וקשה דאין זה תלוי בביאה אלא משום דקידושי קטן לאו קידושין ויש לפרש דאינו מאכיל ביבמתו קאמר אע"פ שזוקקה ועומדת: **ואינו** נותן גט עד שיגדיל. כהגדיל לחוד לא סגי ליה בגט דביאת בן ט' כמאמר שויה רבנן וצריכה גט למאמרו וחליצה לזיקתו אלא לכשיגדיל יבעול ויתן גט הכי מפרש בפ' יוצא דופן (נדה דף מה.):

אינה

ה"ג **לא סיפא תקלה וקלון ורישא הא קמ"ל וכו': סיפא.** ודאי תרווייהו איכא ואימא לך דכולה מתני' בישראל קא מיירי ואשמועינן רישא דאע"ג דליכא אלא חדא קלון בלא תקלה כגון ישראל שוגג כסבור מותר דאיכא קלון שגינה עצמו בדבר מגונה ותקלה ליכא ומאי תקלה דקתני שבאת לאדם תקלה ע"י תקלת קלון קאמר וניחא לאוקמה הכי ולא תוקמא רישא בעובד כוכבים וסיפא בישראל: **בת שלש שנים ויום אחד.** קים להו לרבנן דשוב אין בתוליה חוזרין ומאז היא ראויה לביאה: **מתקדשת בביאה.** ע"י אביה אם מסרה אביה לאחר לבא עליה לשום קידושין דהאב זכאי בבתו בקדושיה(ז) דכתיב (דברים כב) את בתי נתתי לאיש הזה אבל היא עצמה ואמה ואחיה כשהיא יתומה אין בה קדושי תורה אלא רבנן הוא דתקון ולא הצריכוה גט אלא מיאון בעלמא: **ואם בא עליה יבם קנאה.** ויצאה ידי יבום ומתגרשת הימנו בגט ומקבלו אביה ואינה צריכה חליצה דהא בביאת יבם תלה רחמנא דכיון שלקחה נעשית כאשתו לכל דבר שמגרשה בגט וזה הרי בא [עליה]. אבל פחות משלש שנים אינה ביאה ואינה נקנית לו ואם בא לגרשה בגט אינו יכול אלא ימתין עד שתהא בת שלש שנים ויום אחד ויבעול או עד שתביא ב' שערות ותחלוץ: **וחייבין עליה.** אם קבל אביה קידושין ובא עליה אחר חייב עליה משום אשת איש דביאה היא. אבל פחות מבת שלש נהי דקדושי כסף שלה קדושין הן לחייב עליה לאחר שלש אבל הבא עליה בתוך שלש לא נתחייב אע"פ שהיא אשת איש דלאו ביאה היא: **ומטמאה את בועלה.** בנדותה דקיי"ל (נדה דף לב.) מרבויא דוי"ו ואשה כי תהיה זבה(ה) לרבות תינוקת בת יום א' שמטמאה בנדתה ומיהו כי מטמאה' בנדה במגע ובמדרס הוא דמטמאה טהרות ואדם וכלים כשאר נדה אבל בא עליה בתוך שלש אינה מטמאתו טומאת שבעה כבועל נדה דכתיב ביה (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו אלא הרי הוא כנוגע בעלמא לטומאת ערב משום דלאו ביאה היא אבל בת שלש מטמאתו כדין בועל נדה: **לטמא משכב התחתון כעליון.** שהבועל נדה מטמא משכב התחתון משום משכב אפי' לא נגע בו כעליון של זב הכי מפורש במסכת נדה בפרק בנות כותים (דף לג:) שאין משכבו של בועל נדה חמור כמשכב נדה וכמשכב זב שנעשים אב הטומאה לטמא אדם וכלים דכתיב בהו(ו) וכל אשר יגע במשכבה אלא הרי הוא כעליונו של זב כגד שנישא על גבי הזב שאינו אלא ראשון לטומאה ואינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין(א) ומקראי ילפינן לה התם: **נשאת לכהן.** ע"י קדושי אביה: **אוכלת בתרומה.** אבל פחות מבת שלש אע"פ שקידושיה קידושין על ידי אביה הואיל ואין ביאתה ביאה אין חופתה חופה והויא לה כארוסה דלאע"ג דקנין כספו הוא אמרו רבנן [כתובות נז:] אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה: **בא עליה אחד מן הפסולין.** כגון עובד כוכבים או חלל או נתין וממזר פסלה מן התרומה דהא ביאתה ביאה וביבמות (דף סח.) ובקדושין בפרק בתרא (דף סט:) ילפי לה מהאי קרא ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגו' (ויקרא כב) כיון שנבעלה לפסול לה פסלה עולמית מהתם יליף לה שפיר ולויה וישראלית מרבו (ז)מרבויא דבת ובת: **מומתין ע"י.** אם מחייבי מיתות הן דהא ביאתה ביאה: **והיא פטורה.** דלאו בת עונשין היא: **תקלה ליכא.** דלאו בת עונשין היא והרי היא בכלל שוגג: **קנאה.** ליורשה ושלא תפטר עוד בחליצה אלא בגט: **ואינו נותן גט עד שיגדיל.** שהרי ע"י קדושי אחיו גדול נאסרה וגירושין של זה אין חשובין להפקיע קדושי אחיו דקטן הוא ואינו בן דעת: **ומטמא כנדה.** כבועל נדה ולא כנוגע: **לטמא משכב.** שלו התחתון כעליונו של זב אבל פחות מבן ט' אינו אלא כנוגע בנדה לטומאת ערב: **ופוסל.** את האשה בביאתו מן התרומה אם הוא א' מן הפסולין: **ואינו מאכיל.** אם הוא כהן ובא עליה לשם קדושין אינו מאכילה בתרומה דקטן אע"ג דביאתו ביאה אין קנייתו קנין ולא קרינא ביה קנין כספו (שם): **ופוסל את הבהמה מעל המזבח.** משום נרבע כגון על פי עד אחד או ע"פ הבעלים שאינה נסקלת ואינה נאסרת להדיוט: **ונסקלת על ידו.** אם יש עדים דאין שור ובהמה נסקלין אלא ע"י עדים וסנהדרין כדאמר בפ"ק (דף ג.) כמיתת בעל כך מיתת השור: **מאי לאו מדסיפא תקלה וקלון.** דהא קתני [נד.] יאמרו זו היא היינו קלון וקתני שנסקל היינו תקלה משנה יתירה דרישא לאיתויי קלון בלא תקלת אדם ומאי תקלה דקתני בה תקלת קלון דאילו לאתויי תקלת עבירה בלא קלון בהכי לא מצית לאוקומא דבישראל תקלת עבירה בבהמה בלא קלון לא משכחת לן וקא סלקא דעתך דכולה בישראל קא מיירי: **מתני' עד שיפרש את השם.** שיזכור את השם אבל אם לא הוציא שם מפיו אלא שמע שם יוצא מפי אחר וברכו פטור:

בכל

מסורת הש"ס

א) יבמות נז: [לקמן סט. קדושין י. נדה מד.], ב) כ"ע קנו. נדה מה., ג) [לעיל נד.], ד) [כתובות מו:], ה) [ויקרא טו], ו) [עי' כריתות סט.], ז) [וע"ע תוס' יבמות נו: וקדושין י.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לטמא וכו' אוכלין ומשקין ומקראי ילפינן:

מוסף רש"י

בת שלש שנים ויום אחד. ביאתה ביאה לכל דבר (נדה מד:). אבל פחות מכאן כנותן אצבע בעין דאינה ביאה (קדושין י.). מתקדשת בביאה. מדעת האב (שם). אם מסרה אביה לאחר לבא עליה לשם קידושין, אבל לא מדעת עצמה, דאין מעשה קטנה כלום (לקמן סט.). ואם בא עליה יבם קנאה. זוכה בנכסי אחיו ליורשה ולגמרה לה (נדה מד:). ואם רצה להוציאה מוציאה בגט (קדושין י.). וחייבים עליה משום אשת איש. אם קיבל בה אביה קידושין מזה ובא אחר עליה נהרג, דביאתה ביאה (נדה מד: וכעי"ז קדושין שם ולקמן סט.). ומטמאה את בועלה. כשהיא נדה שבעה ימים כדכתיב (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו (קדושין י.). אבל פחות מכן אע"פ שמטמאה במגע אינה מטמאה את בועלה טומאת ז' אלא משום נוגע ולטומאת ערב (נדה מד:). לטמא משכב תחתון כעליון. תחתון של בועל נדה כעליונו של זב (שם). [illegible] לכהן גדול (יבמות נז.). פסלה. מתרומת בית אביה אם היא בת כהן כדתניא מנין לנבעלת לויה וישראלית שבא עליהן כו' ת"ל כי תהיה לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה (נדה מד:).

עשאה חללה ופסלה (לקמן סט.). ואם בא עליה אחד מכל העריות כו'. כגון אביה או אחיה (נדה מד:). והיא פטורה. מפני שהיא קטנה ולאו בת עונשין (שם וקדושין שם ולקמן סט.). בן תשע כו' קנאה. זוכה בנכסי אחיו, ואע"ג שאין קנין לקטן הרי קנייה לו ועומדת (נדה מה.). ואינו נותן גט עד שיגדיל. אם בא לגרשה, דקידושי אחיו קידושין גמורין וגירושין של זה אינם גירושין גמורין דאינו בן דעת (שם). ומטמא כנדה. אם בא עליה, דביאתו ביאה לכל דבר (שם). פוסל. כגון בן ט' שנים כותי או ממזר שבא על הכהנת פסלה מתרומת אביה, אבל כגון בן ט' ישראל שבא על בת כהן ליכא למימר דפוסל מן התרומה. [illegible] משום קידושין למהוי בת כהן לישראל דלאו קידושין קידושין (שם). ואינו מאכיל. כגון יבם בן ט' כהן הבא על יבמתו אע"ג דקני לה בהך ביאה לא אכלה בתרומה (שם). ופוסל את הבהמה. אם רבעה ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים, אבל סקילה לא דמודה בקנס פטור (שם).

רבינו חננאל

תורה בהמה הנהנית מן העבירה תיהרג. והרי אילנות כו'. כדבעי רב המנונא ישראל שבא על הבהמה בשוגג מהו הכא קלון איכא תקלה ליכא דהא שוגג הוה ופשיט רב יוסף מהא דתנן בנדה פ"ה בת ג' שנים ויום אחד אם בא עליה אחד מכל העריות ואפילו בהמה והא הכא דקלון איכא פי' קלון של נערה (מאורשה). תקלה ליכא דהא והיא פטורה תנן וקתני מומתין על ידה. ודחינן כיון דמזידה היא תקלה היא. ורחמנא חס עליה משום דהיא קטנה כו' ופשט רבא מהא בן ט' שנים ויום אחד הבא על יבמתו קנאה כו' עד ופוסל את הבהמה מעל גבי המזבח ונסקלת על ידו והא הכא קלון איכא תקלה ליכא דהא שוגג הוא ודחינן כיון דמזיד הוא תקלה נמי איכא כו' ואתינן למיפשטא ממתניתין. ודייקינן מדקתני בתחילתו אלא שבאת תקלה לאדם על ידה כו' מאי לאו (מדרישא) תקלה וקלון (סיפא) [רישא] קלון בלא תקלה היכי דמי ישראל הבא על הבהמה בשוגג וקתני נהרגת ודחינן לא סיפא תקלה וקלון רישא תקלה בלא קלון. היכי דמי עובדי כוכבים שבא על הבהמה דתקלה איכא קלון ליכא: ירושלמי' איש אשר ישכב [וגו'] והבהמה תהרוגו [אי] א"ל לצורך יצא לידון בעריות דבר ר' יוחנן ככל דאמר דכתיב עריים יהיו הורים בלא וולד. עריים יסופו קוברין בניהם: המגדף אינו